

Lausunto valtionneuvoston asetuksen ”eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta” muuttamisesta

Lausuntopyynnössä pyydetään tarkastelemaan erityisesti ympäristövaikutuksia. Humuspehtoori Oy on toiminut 30- vuotta lannoite- ja maanparannusaineiden parissa. Nitraattiasetus vaikuttaa toimintaamme hyvin ratkaisevasti, koska tuotteita myydään pääosin maanviljelyyn. Pitkäaikaisella käytännön kokemuksellamme pystymme tarkastelemaan erityisesti ympäristövaikutuksia toiminnanharjoittajan, viljelijän ja tietysti ympäristön kannalta laajakatseisesti.

3§ Määritelmät kohta 16) orgaaninen lannoitevalmiste

Orgaanisten lannoitevalmisteiden luettelosta ollaan poistamassa 1B3 ryhmän orgaanisia lannoitevalmisteita, joiden teho perustuu pääosin muihin vaikutuksiin kuin kasvinravinteisiin. Myös ryhmän 3A5 sellaisenaan käytettävät sivutuotteet, kuten kuituliete oltaisiin poistamassa orgaanisten lannoitevalmisteiden luettelosta.

Ryhmän 3A5 kohdalla suunniteltu menettely on oikein, sillä kuituliete ei koskaan sisällä merkittävästi ravinteita, eikä se siten lannoita kasvia, vaan päinvastoin sitoo ravinteita itseensä. Tällöin kasvu heikkenee, kunnes kuituliete maatuu, ellei kasville lisätä ylimääräistä typpeä n. 1kg/käytetty tuoretonni, jolloin kuituliete ei ”ryöstä” kasvin tarvitsemaa typpeä.

Tuotteiden rajaaminen pois tietyn tyyppinimen perusteella ei auta riittävästi orgaanista lannoitevalmistealaa eikä ravinteiden kierrättämistä. Rajattavassa ryhmässä 1B3 ovat merileväjauhe, merileväuute, alkoholiliuos, öljyemulsio, kasviuute, betaiini sekä humusvalmiste tai -uute.

Em. tuotteiden valmistus ja käyttö Suomessa on hyvin marginaalista. Esimerkiksi merileväuutetta käytetään mm. luomuviljelyssä siementen peittaamiseen hyvillä mikrobeilla ja maitohappobakteereilla. Siten mm. haitallisen homesienen on vaikeampi vaikuttaa rukiin kasvuun. Käyttömäärä ko. tuotteella on vähäinen, n. 20 litraa hehtaarille, jolloin typpivaikutuskin on jo alkujaan vähäinen, eikä nitraattiasetus rajoita varsinaisesti tuotteen käyttöä.

Mikäli halutaan edistää ravinteiden kierrätystä ja kasvattaa uutta liiketoimintaa, ei pidä puuttua ainoastaan marginaalituotteisiin. Metsäteollisuuden lietteitä, puukuituja, on monenlaisia ja niitä syntyy 2 miljoonaa tonnia Suomessa vuosittain. Yksi on mainitsemani kuituliete, mutta on myös sekalietettä, joka sisältää hieman ravinteita, eikä kuulu samaan ryhmään 3A5 kuitulietteen kanssa. Suurin osa metsäteollisuuden tuotteista luokitellaan ryhmään 3A2. Puukuituihin on voitu myös lisätä lantaa, jonkin ominaisuuden parantamiseksi, mutta silti pääravinteita saattaa olla alle kasvin tarpeen.

Ympäristövaikutukset:

Puukuidulla saadaan lisättyä pysyvää humusta maahan ligniinin avulla. Ligniiniä ei saada kuin puusta ja hieman kuituhampusta. Puukuidun ligniinin ja selluloosan hajotessa muodostuu pysyvää humusta, joka parantaa maan kaikkia kasvuedellytyksiä. Humuksen avulla saadaan maan perusominaisuuksia parannettua. Humuspitoinen maa pidättää vettä kuivana aikana, savi ei liety, maan muokattavuus paranee, joka näkyy kyntävän tai äestävän traktorin polttoainekustannuksissa. Maa saadaan tuottoisampaan kuntoon, jolloin viljelijällä voi jopa valita viljeleekö rehukauran sijasta esimerkiksi erikoiskasveja, joilla elättää perheensä paremmin.

Ennen kaikkea lisääntyneen humuksen myötä ravinteet pidättyvät orgaaniseen ainekseen ja vapautuvat kasvin käyttöön hiljalleen, eivätkä huuhtoudu vesistöihin kuten karkeilta mailta. Orgaaninen aines vähentää myös eroosiota, jolloin maapartikkelien mukana huuhtoutuvien ravinteiden määrä vähenee. Näihin seikkoihin vedoten metsäteollisuuden puukuitujen käyttöä tulee edistää kaikin mahdollisin toimin.

Tuoterajaus tulisi tehdä hiili- typpisuhteen perusteella, ei tietyn tyyppinimen perusteella. Mikäli C: N suhde on suurempi kuin 25, on tuotteessa niin paljon hiiltä verrattuna typpeen, että typpi sitoutuu hiileen, jolloin ravinnehuuhtoumariskiä ei ole. Tällöin tuotteella ei ole lannoitusvaikutusta. C:N suhde voidaan todeta laboratoriossa analyysimenetelmin.

6§ Pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointi

Asetuksessa vaaditaan auman suojaamista pellolla nestettä sitovalla aineella sekä peittämistä tiiviillä peitteellä. Tiiviin peitteen sijaan pitää sallia kuitulietteen käyttö katteena, esimerkkinä Pehtoorin Kate, jota on käytetty 10 vuotta aumojen suoja-aineena, alla ja päällä. Kuituliete sitoo itseensä ravinteita voimakkaammin kuin turve ja on helpompi koneella asettaa auman päälle kuin aumamuovit. Kuituliete voidaan levittää pellolle muovien sijaan, joten viljelijän kannalta kuitulietettä (tai turvetta) on helpompi, nopeampi ja kustannustehokkaampi käyttää, joka edesauttaa, että aumat tulevat myös suojatuksi. Muovit ovat kalliita, ne on valmistettu uusiutumattomasta raaka-aineesta ja hankalia käsitellä ja pitää paikallaan. Muovikate jää todennäköisesti laittamatta ja vaatisi valvoilta lisää työpanosta.

Aumauskiellon poistaminen marraskuun ja tammikuun väliltä on ehdottoman oikein, silloin välttyään mm. metsäteollisuuden puukuitujen käytössä suurilta kustannuksilta kuten kuljetuskustannuksilta, jotka väliavarastointi aiheuttaa. Myös maatalous välttyy suurilta kustannuksilta jos mm. lannan välivarastojen ja lantaloiden suurentamisen kustannuksia ei synny.

7§ Rakenteelliset vaatimukset

Lannan ja orgaanistenlannoitevalmisteiden kompostointiin alle 30 % kuiva-aineella vaaditaan vesitiiviitä alustoja. Ei kuitenkaan ole huomattu, että vesitiiviillä alustalla saavutetaan suuremmat päästöt, sillä vesitiivis alusta vain johdattaa kaiken sadevesimäärän sekä auman ravinteita pistemäisenä kuormituksena lähimpään ojaan ja siten vesistöön. Suodattava pohja on aumavarastoinnissa kosteille lannoille ja orgaanisilla lannoitevalmisteille merkittävästi parempi

kuin tiivispohja. Suurin osa Suomen karjatilojen lannoista ei yllä kuiva-aineeltaan 30 %:in. Siten vaatimus koskee suurinta osaa karjataloista.

Ympäristövaikutuksia arvioitaessa tiivis pohja aiheuttaa ehdottomasti suuremmat päästöt kuin suodattava maapohja. Käytettäessä tiivistä pohjaa tarvitaan vedenpuhdistusjärjestelmä, jolloin tulee lisää työtä, kustannuksia ja valvottavaa. Valvonnan alla tulisi olemaan mm vedenpuhdistuksen kriteerit sekä vedenpuhdistamon toimintakyky ja -teho.

Perustelut:

- Tiivispohja tarkoittaa routimatonta pohjaa, joka tarkoittaa 1,5 m sora- tai betoni tms. kerrosta. Asfaltti rakennettuna saven päälle hajoaa ensimmäisenä keväänä roudan vaikutuksesta. Puolestaan 1,5 m sorakerros on aivan kohtuuttoman kallis ja kuluttaa Suomen soravarantoja.
- Rankkasateella veden huuhtoessa tiivistä pohjaa ja aumassa olevia ravinteita, syntyy väistämättä suuret päästöt ojiin ja vesistöihin. Tällaisia rankkasateiden päästöjä ei voida hallita kuin vesienkeräysaltailla. Vesienpuhdistusjärjestelmän ja altaiden rakentaminen sekä valvonta ovat suuri kustannuserä.

Siten on parempi perustaa aumat peltomaalle asiallisesti suojattuina, kuin vaatia vesitiivistä alustaa.

Asetuksen vesitiiveys vaatimus aumojen pohjien osalta tulee poistaa.

Ympäristösuojelulain mukainen ammattimaista toimintaa koskee em. lain kohdat ja vaatimukset ympäristöluvista, joten ammattimaista kompostointitoimintaa ei tule sisällyttää käsiteltävään asetukseen.

11§ Typpilannoitemäärät

”Tuotantoeläinten lannassa **ja lantaa sisältävissä orgaanisissa lannoitevalmisteissa** vuosittain levitettävä kokonaistypen määrä saa olla enintään 170 kg/ha.”

Tämä johtaa siihen, että lantaa sisältävien tuotteiden käyttöä rajoitetaan niin paljon, ettei viljelijän kannata käyttää lantapitoisia seoksia. Siten lannan hyötykäyttö ammattimaisissa laitoksissa vaikeutuu ja samalla estetään ravinteiden kierrätys.

Esimerkiksi Humuspehtoori Oy:n tyypillinen tuote Vahva Ehta sisältää 70 % metsäteollisuuden kuitulietettä ja 30 % broilerinlantaa. Tuote oli tyypillinen erikoiskasvinviljelyssä, jossa tarvitaan paljon ravinteita sekä puukuitua parantamaan maata sekä kalsiumia kalsiumluvun nostoon. Kokonaistyyppiä on 8 kiloa per tuoretonni. Siten nitraattiasetuksen mukainen levitysmäärä on 21,25 tn hehtaarilla. Liukoista tyyppiä tulee kuitenkin vain reilu 2 kiloa tonnissa, jolloin hehtaarin liukoisen typen annos on vaivaiset 46 kiloa. Salaatti tarvitsee kasvaakseen liukoista tyyppiä 250 kiloa. Yhdenkään salaatinviljelijän ei kannata enää ostaa tuotetta, sillä nitraattiasetus rajoittaa käyttömäärän liian alas. Ravinteita ei tule riittävästi, mutta ei myöskään orgaanista ainetta, jolla viljelijät haluaisivat hoitaa peltojaan. Luomuviljelijät ovat suurissa vaikeuksissa. He eivät voi enää käyttää Humuspehtoorin tuotteita, jotka ennen olivat heille ratkaisu kasvun takaamiseksi.

Humuspehtoori Oy:n lähes kaikissa tuotteissa on korkea hiili- typpisuhde, jolloin kokonaisravinteita on paljon ja liukoisia hyvin vähän. Hiili sitoo typen sekä muita ravinteita voimakkaasti itseensä ja vapauttaa niitä vasta vuosien saatossa hiljalleen kasvien käyttöön, kun maan mikrobitoiminta hajottaa puukuidun. Kuidulla on myös suuri ominaispinta-ala, johon ravinteet kiinnittyvät helposti. Viljelijä pystyy vähentämään muuta lannoitusta, kun maa pidättää ravinteet ja on elinvoimainen. Lisäksi tuotteet sitovat hyvin vettä, jolloin ravinteidenhuuhtoumariskiä ei ole.

Tällä nitraattiasetuksen kohdalla suorastaan estetään hyvien, 15 vuoden aikana kehitettyjen tuotteiden käyttö vain sillä, että jaottelussa käytetään perustetta sisältäkö tuote lantaa vai ei.

Asetuksen ulkopuolelle jäävät kaikki mm. mädätysjäännökset, jotka eivät sisällä lantaa, mutta sisältävät huomattavia määriä liukoista typpeä ja jotka voivat aiheuttaa valumia vesistöihin kasvukauden ulkopuolella. *Ristiriitaisinta on se, että kemiallista, heti liukenevaa lannoitetta saa laittaa kaalin vaatiman 250 kiloa, vaikka huuhtoutumariski on huomattavasti suurempi.*

Asetusta tulee muuttaa niin, että tuotteissa, joissa liukoisia ravinteita on vähän ja kokonaisravinteet hidasliukoisessa muodossa ts. hiili-typpisuhde > 25, otetaan huomioon vain liukoiset ravinteet. Jaottelu sen mukaan, sisältäkö tuote lantaa vai ei, tulee aivan ehdottomasti poistaa. Muulla tavoin emme edistä uutta tuotekehitystä, liiketoimintaa, ruuan tuotantoa ja ravinteiden kiertoa, jos ravinteita ei saa käyttää viljelyssä tarvittavia määriä. Tuotteiden käyttöä tulee rajoittaa niiden ominaisuuksien mukaan. Siten kemiallisten lannoitteiden käyttöä tulisi rajoittaa ja vapauttaa lannalle ja orgaanisille käyttömahdollisuuksia.

Ravinteiden kierrätystä ja biotalouden toimintaa pyritään edistämään monella tasolla. Toistaiseksi uuden nk. nitraattiasetuksen ohella uudet ympäristösitoumuksen ehdot ovat ainoastaan haitanneet lantojen ja orgaanisten lannoitteiden kiertoa, monessa tapauksessa jopa estäneet niiden käytön. Ympäristösitoumuksen ehdot erityisesti fosforin osalta rajoittavat hyvin ratkaisevasti kaikkea toimintaa. Nitraattiasetuksen ohella ympäristösitoumus on avattava uudelleen käsittelyyn ja lausuntokierrokselle, jotta saatetaan tietoon käytännön ongelmat ja saavutettua biotalouden tavoitteet oikeasti.

21.9.2015 Pälkäneellä

Suvi Mantsinen

Humuspehtoori Oy

0504651191

humuspehtoori@humuspehtoori.fi